

PRZEGLĄD WYBORCZY

*

Biuletyn informacyjny

3-4/2004

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Bohdan Szcześniak
Alicja Kicińska
Marcin Lisiak
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Marcin Lisiak

Oddano do druku – 6 grudnia 2004 r.

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
*Przygotowania do wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego	5
- Akty prawne, informacje i wyjaśnienia w sprawach organizacji wyborów, narada z komisarzami wyborczymi	5
- Zasady finansowania kampanii wyborczej	22
*Wybory uzupełniające do Senatu RP w okręgu wyborczym nr 3:	32
- Sprawozdanie z wyborów	33
*Działania legislacyjne w zakresie zmian w ustawie o partiach politycznych	39
* Informacje prawne	39
* Wymiana doświadczeń z zagranicą	39

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 8 posiedzeń w dniach 1, 8, 16, 22 i 29 marca oraz 5, 15 i 26 kwietnia 2004 r.

* Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 9 marca 2004 r. zarządził wybory posłów do Parlamentu Europejskiego, wyznaczając ich datę na niedzielę 13 czerwca 2004 r. Postanowienie jest ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr 40, poz. 354.

Wraz z ogłoszeniem postanowienia, Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 11 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, wydała w dniu 12 marca 2004 r. obwieszczenie o zarządzeniu wyborów oraz informację o okręgach wyborczych i siedzibach okręgowych komisji wyborczych. Przystąpiła także niezwłocznie do wykonywania czynności wyborczych przewidzianych ustawą i kalendarzem wyborczym.

Zgodnie z ustawową procedurą zaopiniowała projekty rozporządzeń:

- Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji dotyczące rejestru wyborców i trybu przekazywania państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze; sporządzenia i prowadzenia spisu wyborców; należności pieniężnych i trybu udzielania dni wolnych od pracy członkom komisji wyborczych i osobom wchodzącym w skład inspekcji wyborczej (są one ogłoszone odpowiednio w Dz. U. Nr 42, poz. 388, Nr 62, poz. 583 i Nr 94, poz. 922);
- Ministra Infrastruktury w sprawie spisu wyborców dla obwodów głosowania na polskich statkach morskich oraz utworzenia obwodów głosowania na statkach (Dz. U. Nr 82, poz. 757 i 758);
- Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie spisu wyborców dla obwodów głosowania za granicą oraz utworzenia obwodów głosowania dla wyborców przebywających za granicą (Dz. U. Nr 73, poz. 665 i 666 i Nr 117, poz. 1226);
- Ministra Finansów w sprawie prowadzenia rachunkowości przez komitety wyborcze uczestniczące w wyborach do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 53, poz. 528);
- Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji dotyczące podziału czasu rozpowszechniania oraz przygotowania i emisji audycji wyborczych (Dz. U. Nr 82, poz. 766 i Nr 119, poz. 1251);
- zarządzeń Ministrów Obrony Narodowej, Sprawiedliwości oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji określających obowiązki dowódców i przełożonych w zakresie zapewnienia realizacji uprawnień wyborczych żołnierzom, policjantom, funkcyjna-

riuszom służby więziennej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, ratownikom służby cywilnej (M. P. Nr 22, poz. 331, 332 i 333).

Państwowa Komisja Wyborcza podjęła równocześnie wymagane ustawą uchwały dotyczące funkcjonowania organów i procedur wyborczych:

- dokonała zmian w swoim regulaminie;
- określiła terytorialny zasięg działania i siedziby rejonowych komisji wyborczych;
- ustaliła wzór karty do głosowania oraz zasady drukowania i przechowywania kart;
- uchwaliła regulaminy i wzory pieczęci okręgowych, rejonowych i obwodowych komisji wyborczych;
- określiła wzory potwierdzenia zgłoszenia i protokołu rejestracji okręgowej listy kandydatów;
- uchwaliła wytyczne dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list.

(Uchwały ogłoszone są w M. P. Nr 12, poz. 192-194, Nr 14, poz. 224-226 i Nr 15, poz. 245-246).

Uchwałami Państwowej Komisji Wyborczej zostały następnie określone:

- warunki i sposób stosowania w wyborach techniki elektronicznej;
- wzór zaświadczenia dla mężów zaufania i wzory protokołów głosowania;
- zasady i tryb przekazywania Państwowej Komisji Wyborczej danych o "frekwencji" w głosowaniu;
- wzór karty do głosowania w obwodach utworzonych za granicą i polskich statkach morskich oraz sposób sporządzania i przekazywania tych kart do obwodów głosowania;
- powołane zostały okręgowe i rejonowe komisje wyborcze.

(Uchwały są ogłoszone w M. P. Nr 16, poz. 274-276, Nr 17, poz. 288-289, Nr 18, poz. 313-314).

* Państwowa Komisja Wyborcza stosownie do art. 49 ust. 2, art. 50 ust. 6 i art. 51 ust. 4 Ordynacji wyborczej, wraz z ogłoszeniem zarządzenia o wyborach rozpatrywała zawiadomienia podmiotów wyborczych o utworzeniu komitetów wyborczych w celu udziału w wyborach. Wpłynęło 34 zawiadomienia; Komisja przyjęła 31 zawiadomień, odmówiła przyjęcia zawiadomień 2 komitetów wyborczych z powodu niedopełnienia ustawowo wymaganych warunków, zaś 1 zawiadomienie stało się nieaktualne z powodu likwidacji komitetu, który je złożył.

- * Wobec licznych pytań i wątpliwości komitetów wyborczych w sprawach związanych ze zgłaszaniem i rejestrowaniem list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, Państwowa Komisja Wyborcza wydała "Informację o sposobie zgłaszania list ...", w której zostały wyjaśnione warunki prawne i procedura działania w tej materii.

Informacja o sposobie zgłaszania okręgowych list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 13 czerwca 2004 r.

I. Uprawnione do zgłaszania okręgowych list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, zwanych dalej „listami okręgowymi”, są komitety wyborcze, które na podstawie wcześniej dokonanego zawiadomienia uzyskały od Państwowej Komisji Wyborczej postanowienie (uchwałę) o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, a w przypadku komitetu wyborczego partii politycznej — zawiadomienia o zamiarze zgłoszenia kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego (art. 55 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, Dz. U. Nr 25, poz. 219, zwanej dalej „Ordynacją”; przepisy dalej powoływane bez bliższego określenia dotyczą tej ustawy).

II. Obowiązują następujące warunki zgłoszenia listy okręgowej:

- komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym jedną listę okręgową (art. 59 ust. 1);
- komitet wyborczy partii politycznej, która wchodzi w skład koalicji wyborczej nie może zgłaszać samodzielnie list okręgowych (art. 59 ust. 4);
- liczba kandydatów na liście okręgowej nie może być mniejsza niż 5 i większa niż 10 (art. 59 ust. 2);
- kandydować można tylko w jednym okręgu wyborczym i tylko z jednej listy okręgowej (art. 59 ust. 3);
- kandydatem na posła do Parlamentu Europejskiego może być osoba mająca prawo wybierania posłów do Parlamentu Europejskiego, która najpóźniej w dniu wyborów kończy 21 lat, nie była karana za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego i od co najmniej 5 lat stale zamieszkuje w Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w tym państw przystępujących do Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 r. (art. 9 i 174).

Listę okręgową zgłasza się do właściwej okręgowej komisji wyborczej nie później niż do godz. 24⁰⁰ w dniu 4 maja 2004 r. (art. 63 ust. 1).

III. Przy zgłoszeniu listy okręgowej wymagane jest zachowanie **formy pisemnej** oraz **osobiste dokonanie zgłoszenia** przez pełnomocnika wyborczego lub osobę przez niego upoważnioną (art. 63 ust. 2).

1. W zgłoszeniu należy wskazać:

- **nazwisko i imię osoby zgłaszającej listę okręgową** ze wskazaniem, czy zgłoszenia dokonuje pełnomocnik wyborczy czy upoważniona przez niego osoba;
- **nazwę komitetu wyborczego**, w którego imieniu dokonywane jest zgłoszenie listy okręgowej ze wskazaniem adresu jego siedziby;
- **oznaczenie numeru okręgu wyborczego**, w którym zgłaszana jest lista okręgowa;
- **nazwisko, imię (imiona), zawód i miejsce zamieszkania każdego z kandydatów**. Kolejność kandydatów na liście ustala komitet wyborczy (art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej — Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm., zwanej dalej „Ordynacją wyborczą do Sejmu i do Senatu”; przepisy tej ustawy mają zastosowanie do zgłaszania list okręgowych w wyborach do Parlamentu Europejskiego na podstawie art. 64 ust. 1 Ordynacji).

Przy nazwisku kandydata należy wymienić **nazwę lub skrót nazwy partii politycznej, której kandydat jest członkiem** (nie więcej niż 40 znaków drukarskich — art. 144 ust. 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu); jeżeli kandydat nie należy do partii politycznej należy umieścić przy jego nazwisku adnotację „nie należy do partii politycznej”.

Zgłaszający listę może wnosić, by przy nazwisku kandydata, który nie należy do partii politycznej, umieścić adnotację „popierany przez .....” wymieniając nazwę lub skrót nazwy tylko jednej partii politycznej, która popiera kandydata. Poparcie kandydata powinno być potwierdzone pismem właściwego statutowego organu danej partii, które należy dołączyć do zgłoszenia listy (art. 144 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu). Wniosek o takie oznaczenie kandydata może być zawarty w zgłoszeniu lub w odrębnym piśmie, ale zgłoszenie tego wniosku wraz z załączonym potwierdzeniem organu statutowego partii możliwe jest wyłącznie w momencie zgłaszania listy. Potwierdzenie może pochodzić także

od terenowego organu partii, uprawnionego do tego statutowo lub upoważnionego przez właściwy organ.

Zgłaszający może wskazać w zgłoszeniu **skrót nazwy komitetu wyborczego**, którym należy oznaczyć zarejestrowaną listę na urzędowych obwieszczeniach oraz na kartach do głosowania (art. 144 ust. 4 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu); jeżeli zgłaszający nie zgłosi takiego wniosku lista będzie oznaczona pełną nazwą komitetu wyborczego. Wskazany skrót nazwy komitetu wyborczego nie może różnić się od określonego w zawiadomieniu, o którym mowa w pkt 1.

2. Każda lista okręgowa powinna być poparta podpisami co najmniej 10 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym. Do wymaganej liczby co najmniej 10 000 wyborców popierających listę okręgową nie zalicza się podpisów wyborców popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców, o których mowa w art. 51 ust. 4 Ordynacji.

Prawidłowo sporządzony wykaz podpisów wyborców udzielających poparcia liście okręgowej zawiera na każdej stronie:

- **nazwę** (nie skrót nazwy) **komitetu wyborczego** zgłaszającego listę,
- **numer okręgu wyborczego**, w którym lista jest zgłaszana,
- adnotację: „**Udzielam poparcia okręgowej liście kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego zgłaszanej przez .....**
(nazwa komitetu wyborczego) **w okręgu wyborczym nr .....** (numer okręgu) **w wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na 13 czerwca 2004 r.**”,

a następnie

- **czytelnie wpisane nazwiska, imiona, adresy zamieszkania** (miejscowość, ulica, numer domu i numer lokalu, a w miejscowościach, w których nie ma ulic numer domu — posesji i numer lokalu lub tylko numer domu niepodzielonego na odrębne numerowane mieszkania — lokale), **numery ewidencyjne PESEL** oraz **własnoręczne podpisy wyborców** udzielających poparcia liście. W wypadku wyborcy niebędącego obywatelem polskim zamiast numeru PESEL powinna być wpisana nazwa dokumentu (paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość) oraz jego numer.

Podawanie przy adresie zamieszkania wyborcy numeru kodu pocztowego nie jest konieczne. W zasadzie niedopuszczalne jest stosowanie skró-

tów nazw miejscowości w adresie zamieszkania wyborcy, a także stosowanie odnośników do nazwy tej samej miejscowości wymienionej w wykazie w poprzedniej pozycji tej samej strony wykazu, a dotyczącej wyborcy zamieszkałego w tej samej miejscowości.

Zabronione jest udzielanie wynagrodzenia pieniężnego za zbieranie podpisów wyborców lub za złożenie podpisu popierającego listę okręgową, a także zbieranie podpisów na terenie jednostek wojskowych, innych jednostek organizacyjnych podległych MON, oddziałów obrony cywilnej i skoszarowanych jednostek podległych MSWiA. Zbieranie podpisów może być dokonywane tylko w miejscu, czasie i w sposób, które wykluczają groźbę, podstęp lub stosowanie jakichkolwiek nacisków (art. 62). Naruszenie tych przepisów stanowi występki zagrożony grzywną (art. 147).

3. Komitet wyborczy, który zarejestrował listy okręgowe co najmniej w połowie okręgów wyborczych (w 7 okręgach) jest uprawniony do zgłoszenia list okręgowych w pozostałych okręgach bez poparcia ich podpisami wyborców (art. 60 ust. 2). W takim przypadku, dla udokumentowania tego uprawnienia komitet wyborczy obowiązany jest dołączyć do zgłoszenia zaświadczenie wydane przez Państwową Komisję Wyborczą. Zaświadczenie jest wydawane na wniosek komitetu wyborczego, złożony w Państwowej Komisji Wyborczej **do dnia 4 maja 2004 r. do godz. 16¹⁵** (art. 171 ust. 1 i 3). Do wniosku należy dołączyć wykaz okręgów, w których komitet zarejestrował listy kandydatów. Zgłaszanie list okręgowych na podstawie zaświadczenia następuje do godz. 24⁰⁰ w dniu 4 maja 2004 r.
4. Do zgłoszenia każdej listy okręgowej należy dołączyć:
  - **upoważnienie wystawione przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego do zgłoszenia listy okręgowej, jeżeli zgłoszenia listy okręgowej dokonuje osoba przez niego upoważniona.**

Upoważnienie powinno zawierać pełną nazwę komitetu wyborczego oraz imię i nazwisko pełnomocnika wyborczego udzielającego upoważnienia, wskazanie zakresu udzielonego upoważnienia oraz dane osoby upoważnionej. Treść upoważnienia powinna więc zawierać stwierdzenie, iż osoba wymieniona w upoważnieniu — z podaniem jej nazwiska, imion, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL — została upoważniona przez pełnomocnika wyborczego do zgłoszenia listy okręgowej (lub list) w imieniu wymienionego z nazwy komitetu wyborczego w okręgu wyborczym nr ..... (lub okręgach wyborczych nr .....)

pejskiego zarządzonych na 13 czerwca 2004 r. Zakres upoważnienia może obejmować również wyznaczenie mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych i rejonowych komisji wyborczych (wystawianie im stosownych zaświadczeń), a także pełnienie funkcji męża zaufania przy wskazanej okręgowej komisji wyborczej (art. 72). Upoważnienie powinno być opatrzone datą wystawienia i własnoręcznym podpisem pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego.

- ewentualny **wniosek o oznaczenie kandydatów**, którzy nie należą do żadnej partii politycznej, nazwą popierającej partii, o ile wniosek ten nie został zawarty w treści zgłoszenia;
- **pisma organów statutowych partii politycznych potwierdzające poparcie partii** dla kandydatów umieszczonych na liście okręgowej, których dotyczy wspomniany wyżej wniosek;
- **oświadczenie** pełnomocnika wyborczego lub osoby upoważnionej do zgłaszania listy okręgowej, **stwierdzające liczbę podpisów wyborców popierających listę** objętych wykazem podpisów (art. 144 ust. 5 pkt 1 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu);
- **wykaz podpisów wyborców popierających listę okręgową** bądź zaświadczenie Państwowej Komisji Wyborczej potwierdzające uprawnienia komitetu wyborczego do zgłoszenia list okręgowych w trybie art. 60 ust. 2 i 3 Ordynacji, bez wymaganej liczby podpisów wyborców;
- **pisemną zgodę każdego kandydata na kandydowanie** na posła do Parlamentu Europejskiego w wyborach zarządzonych na 13 czerwca 2004 r. ze wskazaniem numeru okręgu wyborczego, na kandydowanie w którym kandydat wyraża zgodę oraz nazwy komitetu wyborczego, z którego listy kandydat zgadza się kandydować. Zgoda na kandydowanie powinna zawierać: imię (imiona), nazwisko, wiek, numer ewidencyjny PESEL kandydata (w wypadku kandydata niebędącego obywatelem polskim — nazwę i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość), a także wskazanie jego ewentualnej przynależności do partii politycznej. Zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem (art. 144 ust. 5 pkt 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu);
- **oświadczenie każdego kandydata** (z wyjątkiem kandydatów niebędących obywatelami polskimi oraz kandydatów będących obywatelami polskimi, urodzonych po dniu 10 maja 1972 r.) złożone według wzoru stanowiącego

załącznik do ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnianiu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne, Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 ze zm. (art. 144 ust. 5 pkt 3 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu). Do zgłoszenia dołącza się tylko część A tego oświadczenia. Jeżeli kandydat wypełnia także część B oświadczenia, która po wypełnieniu jest tajna, kandydat osobiście doręcza część B do Państwowej Komisji Wyborczej, a na części A, przed jej dołączeniem, czyni adnotację o złożeniu części B w Państwowej Komisji Wyborczej (art. 145 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu). Jeżeli kandydat, w związku z kandydowaniem na funkcję publiczną, wcześniej składał oświadczenie o którym wyżej mowa, jest zwolniony od powtórnego złożenia oświadczenia (art. 7 ust. 2a ustawy wyżej wymienionej). Zamiast oświadczenia składa on na piśmie informację, kiedy i w związku z ubieganiem się o jaką funkcję publiczną złożył omawiane oświadczenie; informację kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem;

- **oświadczenie każdego kandydata, że posiada prawo wybieralności**, o którym mowa w art. 9 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, tj. posiada prawo wybierania posłów do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, najpóźniej w dniu głosowania kończy 21 lat, nie był karany za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego i od co najmniej 5 lat stale zamieszkuje w Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej (art. 64 ust. 2). Oświadczenie to powinno zawierać: imię (imiona), nazwisko, numer ewidencyjny PESEL kandydata (w wypadku kandydata niebędącego obywatelem polskim — nazwę i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość); oświadczenie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem.

W przypadku zgłoszenia kandydatury obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim do jego pisemnej zgody na kandydowanie konieczne jest dołączenie następujących dokumentów:

- **oświadczenia kandydata stwierdzającego, że został on wpisany do rejestru wyborców w gminie, w której stale zamieszkuje oraz że nie kandyduje w wyborach do Parlamentu Europejskiego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej** (art. 64 ust. 3 pkt 1); oświadczenie to powinno zawierać: imię (imiona), nazwisko, nazwę i numer dokumentu stwier-

dzającego tożsamość oraz adres stałego zamieszkania; oświadczenie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem.

- **zaświadczenia** wydanego przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej, którego jest obywatelem, **że nie pozbawiono go prawa do kandydowania** w wyborach do Parlamentu Europejskiego w tym państwie lub **że organ ten nie posiada informacji o pozbawieniu go tego prawa** (art. 64 ust. 3 pkt 2).

Dokumenty niesporządzone w języku polskim są składane wraz z ich tłumaczeniem na język polski (art. 168). Tłumaczenie powinno być opatrzone danymi osoby, która je sporządziła (nazwisko, imię, adres).

5. Po zgłoszeniu listy okręgowej niedopuszczalne jest jej uzupełnianie o nowych kandydatów, zamiana kandydatów, zmiana kolejności kandydatów na liście, a także zmiana lub uzupełnienie oznaczeń przy nazwiskach kandydatów o partii politycznej popierającej kandydata, który nie należy do żadnej partii politycznej (art. 64 ust. 4). Wyjątek od tej zasady ustala art. 71 ust. 2 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, który przewiduje, iż w przypadku gdy kandydata skreślono z listy na skutek jego śmierci, a spowoduje to, że na liście pozostanie mniej niż 5 kandydatów, okręgowa komisja wyborcza zawiadamia pełnomocnika wyborczego lub osobę, która dokonała zgłoszenia listy o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Uzupełnienie listy w tym trybie może nastąpić najpóźniej w dniu 29 maja 2004 r. i nie wymaga zbierania podpisów wyborców popierających zgłoszonego kandydata.

- * W związku z dniami wolnymi od pracy w okresie 1-3 maja 2004 r. Państwowa Komisja Wyborcza w celu zapewnienia komitetom wyborczym możliwości zgłaszania list kandydatów także w tych dniach, zobowiązała okręgowe komisje wyborcze do pełnienia w tym czasie w godzinach od 10.00 do 14.00 dyżurów w siedzibach komisji. Dyżury pełniła także Państwowa Komisja Wyborcza.
- * Udzielane były systematycznie i w różnych formach wyjaśnienia i informacje dotyczące stosowania przepisów Ordynacji wyborczej, praw wyborczych obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, głosowania za granicą, miejsc na plakaty i obwieszczenia wyborcze. Udzielając odpowiedzi na zgłaszane w tych sprawach wątpliwości Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśniła:

- Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej ma obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który:
  - najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat,
  - zgodnie z prawem stale zamieszkuje w Rzeczypospolitej Polskiej,
  - został ujęty w stałym rejestrze wyborców,
  - nie został pozbawiony praw wyborczych w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem.

Omawiane prawo wybierania przysługuje spełniającym wymienione wyżej warunki obywatelom państw Unii Europejskiej. Przysługuje ono także obywatelom państw przystępujących do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 r. tj. Republiki Cypryjskiej, Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Malty, Republiki Słowackiej, Republiki Słowenii oraz Republiki Węgierskiej.

Pojęcie „stałe zamieszkanie” oznacza stałe zamieszkanie w rozumieniu prawa polskiego. Zgodnie z art. 25 Kodeksu cywilnego „miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu”. Orzecznictwo sądów interpretując tę definicję podkreśla związek przebywania z wolą koncentracji w danym miejscu swoich spraw życiowych, w tym założenia ośrodka osobistych i majątkowych interesów.

Przez zamieszkiwanie w Rzeczypospolitej Polskiej „zgodnie z prawem” należy natomiast rozumieć zamieszkiwanie na podstawie:

- 1) zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony — wydanego przed dniem 1 maja 2004 r. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 128, poz. 1175), lub na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów,
- 2) zezwolenia na pobyt lub zezwolenia na pobyt czasowy — wydanego po dniu 30 kwietnia 2004 r. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o zasadach i warunkach wjazdu i pobytu obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej oraz członków ich rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 141, poz. 1180 i z 2003 r. Nr 128, poz. 1175),
pod warunkiem, że okres ważności zezwolenia obejmuje 13 czerwca 2004 r.

Zasady wpisywania obywateli Unii Europejskiej do stałego rejestru wyborców określają przepisy art. 11 ust. 7–9 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.). Wyborcę — obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim wpisuje się do rejestru wyborców w gminie, na obszarze której stale zamieszkuje, na jego wniosek, złożony w urzędzie gminy nie później niż 30 dnia po zarządzeniu wyborów, tj. w odniesieniu do wyborów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych w Polsce na 13 czerwca 2004 r. — **nie później niż do 13 kwietnia 2004 r.**

- Zgłoszenie na liście okręgowej kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego obywatela polskiego stale zamieszkałego za granicą wymaga przedłożenia takich samych dokumentów, jak w stosunku do kandydata będącego obywatelem polskim stale zamieszkałym w kraju. Warunki, które spełniać musi zgłoszenie określa art. 64 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego oraz art. 144 ust. 1-5 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Do zgłoszenia należy dołączyć:

- oświadczenie kandydata, że posiada prawo wybieralności, o którym mowa w art. 9 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego a więc, że ma ukończone 21 lat, nie był karany za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego i co najmniej 5 lat stale zamieszkuje na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej (lub w Rzeczypospolitej Polskiej),
- zgodę na kandydowanie z danej listy okręgowej zawierającą jego imię (imiona), nazwisko, wiek oraz numer ewidencyjny PESEL, a także wskazanie ewentualnej przynależności do partii politycznej lub stwierdzenie, iż nie należy do żadnej partii politycznej, (jeżeli obywatel nie posiada numeru ewidencyjnego PESEL, należy podać numer ważnego polskiego paszportu oraz wskazanie datę i organ, który go wydał), zgoda na kandydowanie powinna być opatrzona datą i własnoręcznym podpisem kandydata,
- oświadczenie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu współpracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999r. Nr 42, poz. 428 ze zmianami) lub informację o uprzednim złożeniu takiego oświadczenia w związku z kandydowaniem na funkcję publiczną.

- Po nowelizacji ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych, zgodnie z którą art. 1 ust. 3 stanowić ma, iż "dowód osobisty jest dokumentem uprawniającym obywateli polskich do przekraczania granic między państwami członkowskimi Unii Europejskiej" dowód osobisty będzie dla obywateli polskich dokumentem zastępującym na terytorium państw Unii Europejskiej paszport. Zatem ilekroć w przepisach Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego jest mowa o posługiwaniu się paszportem przez obywatela polskiego przy czynnościach wyborczych dokonywanych na obszarze państw Unii Europejskiej, należy dopuścić posługiwanie się przy tych czynnościach dowodem osobistym. W szczególności dotyczy to wpisywania obywateli polskich przebywających za granicą do spisu wyborców sporządzanego przez konsula (art. 37 ust. 1 Ordynacji wyborczej), a także ustalenia tożsamości wyborcy przez obwodową komisję wyborczą (art. 105 ust. 1 Ordynacji wyborczej).
- Odnosząc się do wątpliwości w sprawie zapewnienia miejsc przeznaczonych na bezpłatne umieszczenie plakatów i obwieszczeń wyborczych, Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, iż stosownie do art. 76 Ordynacji wyborczej - wielkość i liczba tych miejsc powinna umożliwić wszystkim komitetom wyborczym wywieszenie swoich plakatów, jak również umieszczenie obwieszczeń wyborczych, a usytuowanie tych miejsc powinno umożliwiać dotarcie do nich jak największej grupy wyborców. Określenie liczby miejsc spełniającej ustawowe wymogi powinno być dokonane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), przy uwzględnieniu warunków lokalnych.

Dopuszczalne jest wynajęcie przez miasto tablic oraz słupów ogłoszeniowych na plakowanie urzędowych obwieszczeń i plakatów komitetów wyborczych. Jednakże należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem ogłoszenia postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej o zarządzeniu wyborów, zatem w przypadku wyborów zarządzonych na dzień 13 czerwca 2004 r. rozpoczęła się 12 marca 2004 r. i od tego dnia mogły być umieszczane plakaty wyborcze. Wynajęcie tablic i słupów ogłoszeniowych powinno więc być dokonane z uwzględnieniem tego terminu.

Wydatki na realizację tego zadania powinny być pokrywane z dotacji na zadania zlecone związane z wyborami do Parlamentu Europejskiego przekazywanej gminom.

Czynności związane z umieszczaniem plakatów wyborczych mogą wykonywać same komitety; mogą one również zlecać wykonanie tej usługi podmiotom zajmującym się tego typu działalnością. Komitetowi wyborczemu nie wolno natomiast - zgodnie z art. 86 ust. 5 ustawy - przyjmować wartości niepieniężnych, z wyjątkiem nieodpłatnych usług polegających na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez podmioty inne niż przedsiębiorcy. Zatem komitet wyborczy nie może skorzystać z bezpłatnej usługi związanej z rozpowszechnianiem plakatów oferowanej przez przedsiębiorców.

Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej z art. 76 ustawy nie wynika aby wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) miejsca przeznaczone do bezpłatnego umieszczania plakatów komitetów wyborczych i obwieszczeń wyborczych musiały służyć do umieszczania na nich jednocześnie plakatów komitetów i urzędowych obwieszczeń. Dopuszczalne jest przeznaczenie odrębnych miejsc na urzędowe obwieszczenia wyborcze i odrębnych na plakaty komitetów wyborczych. Istotne jest natomiast aby ilość miejsca była wystarczająca.

Przypomnieć należy także, że m. in. w celu utrzymania porządku przy korzystaniu z prawa do umieszczaniu plakatów wyborczych na terenie prowadzonej kampanii wyborczej i zapewnienia im ochrony - na podstawie z art. 89 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z art. 73 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego — komitety wyborcze zobowiązane są do umieszczania na wszystkich materiałach wyborczych, w tym również plakatach, wyraźnych oznaczeń od kogo pochodzą. Materiały zawierające takie oznaczenie podlegają ochronie prawnej.

- * W związku z informacjami, że niektóre komitety wyborcze w zamian za zbieranie podpisów popierających listy okręgowe oferują osobom zbierającym podpisy zgłoszenie ich kandydatur do obwodowych komisji wyborczych, Państwowa Komisja Wyborcza zajęła i podała do publicznej wiadomości stanowisko, iż:

Na podstawie art. 62 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego zbieranie podpisów osób, na ustawowo określonym wykazie, popierających okręgowe listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego należy do komitetu wyborczego i może być prowadzone tylko w miejscu i czasie oraz w sposób, które wykluczają stosowanie groźby, podstępów lub jakichkolwiek nacisków zmierzających do uzyskania podpisów wyborców.

Zabronione jest również udzielanie wynagrodzenia pieniężnego osobom, które zbierają podpisy oraz płacenie za złożenie przez wyborcę podpisu popierającego okręgową listę kandydatów na posłów. Naruszenie tych zakazów zagrożone jest sankcjami karnymi (art. 147 ust. 1-3 Ordynacji wyborczej).

Komitety wyborcze biorące udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego będą mogły zgłosić po jednym kandydacie do każdej obwodowej komisji wyborczej powoływanej na obszarze danej gminy. Kandydatem do obwodowej komisji wyborczej może być wyłącznie osoba stale zamieszkała w tej gminie. Obwodowe komisje wyborcze powołuje wójt, burmistrz, prezydent miasta. Zgłoszenie kandydata nie jest równoznaczne z zapewnieniem jego członkostwa w komisji, gdyż w wypadku zgłoszenia do komisji większej liczby kandydatów niż 10, skład komisji zostanie ustalony w drodze losowania. Członkom obwodo-

wych komisji wyborczych będą przysługiwały diety zryczałtowane w wysokości około 140 zł. Dieta jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym z budżetu państwa, związanym wyłącznie z wykonywaniem obowiązków członka obwodowej komisji wyborczej, do których należą: udział w szkoleniu i posiedzeniach komisji, a także w przeprowadzeniu głosowania w obwodzie i ustaleniu jego wyników. Wypłacanie zryczałtowanej diety nie ma zatem żadnego związku ze zbieraniem podpisów osób popierających listy okręgowe.

W wypadku nieuczestniczenia w pracach komisji dieta zryczałtowana nie przysługuje.

- * Odpowiadając na pytania dotyczące przeprowadzenia wraz z wyborami do Parlamentu Europejskiego referendum lokalnego lub wyborów uzupełniających do rady gminy, Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, iż wprawdzie z przepisów Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego nie wynika prawne wyłączenie takiej możliwości, jednakże przy zarządzaniu referendum, bądź wyborów uzupełniających na dzień, w którym będą przeprowadzane wybory do Parlamentu Europejskiego należy mieć na uwadze komplikacje merytoryczne i organizacyjne z tym związane. Przeprowadzenie referendum lub wyborów uzupełniających wymagałoby mianowicie zachowania procedury określonej odpowiednio w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym lub w ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, w szczególności głosowanie nie mogłoby odbywać się w tych samych lokalach wyborczych, co głosowanie do Parlamentu Europejskiego, różne byłyby też godziny głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego od godz. 08.00 do 22.00, zaś w referendum oraz wyborach uzupełniających od godz. 06.00 do 20.00, głosowanie przeprowadzałyby inne komisje (zarówno obwodowe jak i wyższego szczebla), dla potrzeb referendum oraz wyborów uzupełniających należałoby sporządzić odrębne spisy osób uprawnionych do udziału w głosowaniu. Na władzach miasta lub gminy ciążyłby obowiązek przygotowania i wyposażenia podwójnej liczby lokali wyborczych, co dodatkowo zwiększyłoby koszt referendum lub wyborów uzupełniających, a także powodowało zagrożenie niezapewnienia należytych warunków działania wszystkim obwodowym komisjom. Wystąpić mogą również niedogodności dla mieszkańców wynikające z równoczesnego prowadzenia kampanii w dwóch tak różnych sprawach.

Mając na uwadze przytoczone argumenty Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła pogląd, iż referendum w sprawie odwołania organu gminy przed upływem kadencji jak i wybory uzupełniające do rad gmin nie powinny być przeprowadzane w tym samym dniu co wybory do Parlamentu Europejskiego.

- * W dniach 16 - 17 kwietnia 2004 r. odbyło się spotkanie Państwowej Komisji Wyborczej i Kierownika Krajowego Biura Wyborczego z komisarzami wyborczymi i dyrektorami zespołów i delegatur Krajowego Biura Wyborczego, poświęcone zadaniom organów wybor-

czych i obsługującego je aparatu urzędniczego w przygotowaniu i przeprowadzeniu wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 13 czerwca 2004 r.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej sędzia Ferdynand Rymarz w wystąpieniu wprowadzającym omówił główne zadania w tym zakresie oraz zasygnalizował inne aktualne problemy dotyczące działalności organów i służb wyborczych.

Podkreślił w szczególności, iż (...) jest to kolejne nowe zadanie powierzone Państwowej Komisji Wyborczej oraz komisarzom wyborczym, którzy z urzędu mają pełnić funkcję przewodniczących okręgowych i rejonowych komisji wyborczych. Oznacza to także znaczący udział w odpowiedzialności za przygotowanie i przeprowadzenie wyborów.

Jako osoby wchodzące w skład organów wyborczych staramy się z jednakową, najwyższą starannością przeprowadzać wszystkie wybory i referenda. Jest jednak coś szczególnego w najbliższych wyborach, bowiem w Polsce są one przeprowadzane po raz pierwszy, a nadto będą przeprowadzane równoległe w innych krajach należących do Unii Europejskiej. Wykazanie się sprawnością organizacyjną na tle innych krajów ma walor o szczególnym znaczeniu dla prestiżu Polski. Wspomniałem tylko o wykazaniu się sprawnością organizacyjną, bowiem praworzędność przeprowadzenia wyborów jest dla nas aż nadto oczywista.

Jak zwykle, gdy wybory określonego rodzaju są przeprowadzane po raz pierwszy konieczne jest wykonanie całego nowego oprzyrządowania prawnego, a więc wydania wykonawczych aktów prawnych do Ordynacji, opracowania wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej, udzielania wyjaśnień, a także wydania przewidzianych prawem komunikatów oraz wykonania innych czynności o charakterze prawnym i organizacyjnym.

Są również do wykonania ważne zadania obciążające głównie administrację wyborczą - mam na myśli Krajowe Biuro Wyborcze z jego zespołami i delegaturami - z zakresu zabezpieczenia środków finansowych, całej strony logistycznej z uwzględnieniem warunków lokalowych, wyposażeniem, przygotowaniem do sporządzenia kart do głosowania i innych druków, aż po zorganizowanie wspomaganie informatycznego. We wszystkich tych obszarach prace są zaawansowane i przebiegają prawidłowo. Zakończona została procedura uzgodnień z Państwową Komisją Wyborczą rozporządzeń ministrów wymaganych Ordynacją wyborczą i należy oczekiwać, że w kolejnych Dziennikach Ustaw poszczególne akty będą systematycznie ogłaszane. Została także wydana większość z przewidzianych w ustawie uchwał Państwowej Komisji Wyborczej.

Z zadań legislacyjnych Państwowej Komisji Wyborczej pozostało wydanie wytycznych dla okręgowych i rejonowych komisji wyborczych dotyczących ich zadań w dniu wyborów i bezpośrednio przed wyborami wydanie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych

oraz określenie sposobu sporządzania i trybu przekazywania kart do głosowania do obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich.

Państwowa Komisja Wyborcza wykonywała równoległe zadania i czynności wyborcze w innych formach.

- w dniu 12 marca 2004 r. ogłosiła komunikat o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju, która wyniosła 29 813 034 osoby i w związku z tym, zgodnie z art. 85 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, limit wydatków komitetu wyborczego na kampanię wyborczą wynosi 8 943 910 zł.;
- wydała i upowszechniła informacje i wyjaśnienia:
  - o czynnym i biernym prawie wyborczym w wyborach do Parlamentu Europejskiego, w tym obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi;
  - o sposobie zgłaszania okręgowych list kandydatów na posłów;
  - o zasadach gospodarki finansowej.

W telewizji publicznej podawane były komunikaty informujące o terminie składania wniosków o wpisanie do rejestru wyborców zamieszkałych w Polsce obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi i z tej formy Państwowa Komisja Wyborcza będzie korzystać stosownie do potrzeb i terminów wpływającego kalendarza wyborczego.

Nawiązując do znowelizowanej ustawy z dnia 10 kwietnia 1947 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych, zgodnie z którą po 1 maja br. dowód osobisty będzie dla obywateli polskich dokumentem zastępującym paszport na terytorium państw Unii Europejskiej, zajęła stanowisko, iż ilekroć w przepisach Ordynacji do Parlamentu Europejskiego jest mowa o posługiwaniu się paszportem przy czynnościach wyborczych na obszarze państw Unii Europejskiej, należy dopuścić posługiwanie się przy tych czynnościach dowodem osobistym.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborcza odniósł się do sygnalizowanych wątpliwości dotyczących dopuszczalności zmian na liście kandydatów zgłaszanej do rejestracji, w stosunku do listy, na którą zbierane były podpisy poparcia wyborców. W tej materii z treści art. 60 ust. 1 i art. 61 Ordynacji wyborczej wynika konkluzja, iż skoro wyborcy udzielają poparcia konkretnej liście kandydatów, nie powinno być różnic między listą na którą są zbierane podpisy poparcia, a listą zgłoszoną do rejestracji. W razie wystąpienia różnic ich ocena należy do okręgowej komisji wyborczej.

Przypomniał także, że:

- lista okręgowa jest oznaczana nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego. Rejestrując listy komisja okręgowa będzie dysponowała aktualnym wykazem komitetów uprawnionych do ich zgłaszania, który będzie zawierał m.in. nazwę i skrót nazwy komitetu wyborczego wskazany w zawiadomieniu o jego utworzeniu. Lista może być oznaczona jedynie wcześniej zgłoszoną do Państwowej Komisji Wyborczej nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego. Przy tym należy z praktyki założyć, że ten sam komitet może w jednym okręgu oznaczyć swoją listę pełną nazwą komitetu, a w innym okręgu skrótem nazwy. System informatyczny, do którego będą wprowadzane dane z zarejestrowanych list będzie sygnalizował ewentualne nieprawidłowe oznaczenie listy a także utożsami pełną i skróconą nazwę z tym samym komitetem;
- komisje okręgowe wykonujące zadania komisji rejonowych oraz komisje rejonowe mają skuteczne narzędzie nadzoru nad prawidłowym i terminowym utworzeniem obwodów głosowania i powołaniem obwodowych komisji wyborczych. Zgodnie bowiem z art. 19 ust. 2 Ordynacji wyborczej jeśli właściwe organy gminy nie wykonują w terminie, w sposób zgodny z prawem, zadań dotyczących utworzenia obwodów głosowania lub ich zmiany, powołania lub zmian w składach komisji obwodowych, właściwa rejonowa komisja wyborcza wzywa te organy do wykonania zadań w sposób zgodny z prawem w wyznaczonym terminie, a w razie bezskutecznego upływu terminu niezwłocznie wykonuje te zadania i powiadamia o tym właściwą okręgową komisję wyborczą;
- jakość pracy obwodowych komisji wyborczych ma decydujące znaczenie w procesie sprawnego i wiarygodnego ustalenia wyników wyborów. Nie mamy wpływu na dobór kandydatów do tych komisji i z tego względu duże znaczenie ma szkolenie członków komisji, które powinno być prowadzone przez osoby posiadające nie tylko znajomość prawa ale i praktyczną wiedzę o tym, jakie błędy i uchybienia są najczęściej popełniane. Taką wiedzę posiadają komisarze wyborczy, członkowie okręgowych komisji wyborczych i rejonowych komisji wyborczych, którzy już wcześniej pełnili te funkcje, dyrektorzy delegatur KBW i pracownicy tych jednostek z dużym stażem pracy. Niewątpliwie również w gminach są urzędnicy z dużą znajomością spraw wyborczych. Osoby z tych grup należy angażować do prowadzenia szkolenia. Warto również rozważyć przygotowanie dla obwodowych komisji wyborczych materiału szkoleniowego będącego sprawdzianem poprawności sporządzenia protokołu. Potrzebna jest inwencja i zaangażowanie Państwa w te sprawy;
- Elementem uwiarygodnienia wyników wyborów jest obecność przy ustalaniu tych wyników mężów zaufania. Cele działania komisji wyborczych i mężów zaufania są

te same – uczciwe, zgodne z prawem i sprawne przeprowadzenie głosowania oraz ustalenie jego wyników. Mimo tej oczywistej zbieżności celów współpraca komisji i mężów zaufania nie zawsze układa się dobrze. Wydaje się, że punktem wyjścia w ułożeniu tej współpracy powinna być rozmowa, w której przewodniczący komisji wyborczej wyjaśni wspólne cele działania oraz różnice w uprawnieniach i ustalone zostaną zasady współdziałania. Potrzebne jest jednocześnie zapewnienie mężom zaufania dogodnych warunków obserwacji pracy komisji z możliwością bieżącego sygnalizowania swoich uwag lub zastrzeżeń. Niezmiernie ważne jest stworzenie atmosfery wzajemnej życzliwości i równouprawnego traktowania. Mężom zaufania przy okręgowych i rejonowych komisjach wyborczych, poza obserwowaniem czynności związanych z przyjmowaniem protokołów z obwodów należy zapewnić udział w następczej kontroli prawidłowości wprowadzania danych z protokołów obwodowych do systemu informatycznego, pamiętając także jednak, że czynności wykonywane na rzecz mężów zaufania nie mogą dezorganizować pracy komisji ani znacząco jej opóźnić.

W dalszej części obrad zostały omówione i przedyskutowane kwestie wykorzystania techniki elektronicznej w pracach okręgowych i rejonowych komisji, zadania i tryb działania komisji i służb wyborczych w zakresie ustalania i podawania do publicznej wiadomości frekwencji wyborczej, organizacyjno - finansowe warunki przeprowadzenia wyborów, a także realizacja zadań bieżących.

- * Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 13 ust. 4 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, udzieliła komitetom wyborczym następujących szczegółowych wyjaśnień o zasadach finansowania kampanii wyborczej w wyborach do Parlamentu Europejskiego; odpowiadała ponadto na szczegółowe pytania zgłaszane w tej materii.

Wyjaśnienia

Państwowej Komisji Wyborczej dla komitetów wyborczych o zasadach gospodarki finansowej, uzyskiwaniu przychodów i wydatkach związanych z finansowaniem kampanii wyborczej w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1. Przepisy prawne dotyczące finansowania komitetów wyborczych.

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, uczestniczące w wyborach do Parlamentu Europejskiego określają następujące przepisy prawne:

- 1) ustawa z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219), zwana dalej „Ordynacją”, a w szczególności przepisy:
  - rozdziału 11 „Finansowanie kampanii wyborczej” – dotyczące zasad pozyskiwania przychodów, dokonywania wydatków i prowadzenia gospodarki finansowej przez

komitety wyborcze, obowiązku przedłożenia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania wyborczego komitetu, przyjęcia bądź odrzucenia sprawozdania wyborczego komitetu i konsekwencji tego faktu,

- rozdziału 19 „Przepisy karne”, w szczególności art. od 156 do 166;
- 2) ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.), zwana dalej „ustawą o partiach”, a w szczególności:
- rozdział 4 „Finanse i finansowanie partii politycznych”, dotyczący źródeł finansowania partii politycznych oraz tworzenia i funkcjonowania Funduszu Wyborczego partii,
  - rozdział 6a zawierający przepisy karne do ustawy;
- 3) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie prowadzenia rachunkowości przez komitety wyborcze uczestniczące w wyborach do Parlamentu Europejskiego (Dz.U. Nr 53, poz. 528).

Ujednolicone teksty w/w ustaw są dostępne na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej – adres www.pkw.gov.pl.

2. Komitety wyborcze

Prawo zgłaszania kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego mają partie polityczne oraz wyborcy. Czynności wyborcze w imieniu partii politycznych, koalicji wyborczych partii politycznych i wyborców wykonują – od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu – komitety wyborcze. Dopiero po dopełnieniu powyższych czynności komitety wyborcze mogą podejmować działania związane z pozyskiwaniem środków finansowych i ich wydatkowaniem.

Prawo do prowadzenia kampanii wyborczej na rzecz kandydatów przysługuje, na zasadzie wyłączności, komitetowi wyborczemu (art. 48 Ordynacji). Oznacza to, że w okresie kampanii wyborczej wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych, dokonywaniem wydatków na organizowanie spotkań przedwyborczych i promocją poszczególnych kandydatów w formie plakatów, ulotek itd. mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze. Nie mogą takich działań prowadzić sami kandydaci, a także partie polityczne, stowarzyszenia i inne organizacje, których członkiem jest dany kandydat lub jest przez te podmioty popierany.

Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego jest odpowiedzialny za prowadzenie gospodarki finansowej komitetu, a w szczególności za ewidencjonowanie wpływów i wydatków oraz sporządzenie sprawozdania wyborczego i złożenie go Państwowej Komisji Wyborczej. Pełnomocnik finansowy może upoważnić inne osoby do podejmowania określonych

czynności związanych z dokonywaniem wydatków komitetu wyborczego w jego strukturach terenowych. Nie zwalnia to jednak pełnomocnika z odpowiedzialności za całokształt gospodarki finansowej komitetu. Pełnomocnik finansowy ponosi też odpowiedzialność karną za zawinione naruszenie zakazów i ograniczeń w pozyskiwaniu i wydatkowaniu środków.

W razie złożenia rezygnacji przez pełnomocnika finansowego z pełnionej funkcji i powołania nowego pełnomocnika, należy o tym fakcie powiadomić Państwową Komisję Wyborczą w trybie przepisów o powołaniu komitetu wyborczego.

Odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetów wyborczych ponoszą partie polityczne, które utworzyły komitet wyborczy lub weszły w skład koalicji wyborczej, a w przypadku komitetu wyborczego wyborców – osoby wchodzące w skład komitetu wyborczego (art. 56 Ordynacji).

Na podstawie art. 89 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 46, poz. 499 ze zm.), w związku z art. 73 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego – komitety wyborcze zobowiązane są do umieszczenia na wszystkich materiałach wyborczych, w tym również na plakatach, wyraźnych oznaczeń od kogo pochodzą. Materiały zawierające takie oznaczenie podlegają ochronie prawnej i są dowodami poniesionych kosztów.

3. Rachunek bankowy komitetu wyborczego.

Komitet wyborczy gromadzi środki finansowe **wyłącznie** na rachunku bankowym (art. 88 ust. 1 Ordynacji). Dla gromadzenia środków komitet wyborczy może otworzyć **tylko jeden** rachunek bankowy. Komitet może otworzyć **pomocnicze rachunki** bankowe dla ułatwienia dokonywania wydatków w strukturach terenowych komitetu. **Na rachunki pomocnicze nie mogą być przyjmowane inne wpłaty, niż przelewy z rachunku komitetu wyborczego.**

Podstawą do otwarcia rachunku komitetu wyborczego jest uchwała Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Otwarcia rachunku bankowego powinien dokonać pełnomocnik finansowy komitetu. Bank otwierający rachunek może zażądać podania numeru wpisu do rejestru gospodarki narodowej (REGON) oraz numeru identyfikacji podatkowej (NIP), nadanych komitetowi wyborczemu. Numer REGON oraz numer NIP należy uzyskać we właściwych urzędach statystycznych i skarbowych. Dokumenty te wystawia się na podstawie postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego.

Umowa podstawowego rachunku bankowego komitetu musi zawierać zastrzeżenie o wymaganym ustawą sposobie dokonywania wpłat na rzecz komitetu wyborczego, dopusz-

czalnym źródle pozyskiwania środków finansowych, a także o dopuszczalnym terminie dokonywania wpłat (art. 88 ust. 2 Ordynacji).

4. Pozyskiwanie środków finansowych przez komitety wyborcze.

1) Finansowanie komitetu wyborczego partii politycznej.

Środki finansowe przekazywane komitetowi wyborczemu partii politycznej mogą pochodzić **wyłącznie z Funduszu Wyborczego** tej partii, tworzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (art. 86 ust. 1 Ordynacji). Komitet wyborczy może pozyskiwać środki finansowe tylko z przelewów dokonywanych z rachunku bankowego Funduszu Wyborczego na rachunek komitetu wyborczego. Fundusz Wyborczy partii jest tworzony z wpłat własnych partii politycznej oraz darowizn od osób fizycznych, spadków i zapisów (art. 36 ust. 1 ustawy o partiach). Suma darowizn pieniężnych, pochodzących od jednej osoby fizycznej w jednym roku kalendarzowym nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę. W wyborach do Parlamentu Europejskiego „minimalną kwotą wynagrodzenia” przyjmowaną na użytek wskazanych obliczeń jest 824,00 zł. a zatem dozwolony limit wpłat na Fundusz Wyborczy stanowi kwota 12.360,00 zł. (art. 36a ust. 1 ustawy o partiach).

Wpłaty na Fundusz Wyborczy bez względu na ich wysokość mogą być dokonywane jedynie czekiem, przelewem lub kartą płatniczą (art. 36a ust. 3 ustawy o partiach). Zgodnie z art. 63c ustawy Prawo bankowe – polecenie przelewu stanowi udzieloną bankowi dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku bankowego określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela. Przelew może być dokonany tylko z rachunku darczyńcy na rachunek Funduszu Wyborczego. Za przelew w rozumieniu wskazanego przepisu Prawa bankowego nie może być uznana wpłata gotówkowa w kasie banku oraz przekaz pocztowy.

Ponadto na Fundusz Wyborczy mogą być dokonywane wpłaty własne partii w formie przelewów z rachunku bieżącego. Partia może przeznaczyć na finansowanie kampanii wyborczej środki zgromadzone na rachunkach bankowych, pochodzące ze źródeł wymienionych w sposób wyczerpujący w art. 24 ustawy o partiach. Na rachunek bieżący partii mogą być dokonywane wpłaty od osób fizycznych w wysokości nieprzekraczającej w jednym roku 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę (w wyborach do Parlamentu Europejskiego – 12.360,00 zł.). Jeżeli wpłata na rachunek bieżący partii nie przekracza 824,00 zł., to może być dokonana w formie gotówkowej.

Przepisy ustawy o partiach nie zabraniają jednoczesnego dokonywania wpłat przez tę samą osobę fizyczną na rachunek bieżący partii i na Fundusz Wyborczy (limit jest wówczas liczony

podwójnie). Obowiązkowa forma, czeku, przelewu lub karty płatniczej dotyczy jedynie wpłat na rachunek bieżący partii w wysokości przekraczającej jednorazowo minimalne wynagrodzenie za pracę pracowników, obowiązujące w dniu poprzedzającym wpłatę.

Partia nie może przyjmować środków finansowych, pochodzących od:

- osób fizycznych niemających miejsca zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, nie dotyczy to jednak obywateli polskich zamieszkałych za granicą;
- cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w tym obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, zamieszkujących na stałe w Polsce (art. 25 ust. 2 ustawy o partiach).

2) Finansowanie koalicyjnego komitetu wyborczego.

Środki finansowe przekazywane koalicyjnemu komitetowi wyborczemu mogą pochodzić **wyłącznie** z tworzonych na podstawie ustawy o partiach politycznych **Funduszy Wyborczych partii politycznych**, wchodzących w skład koalicji (art. 86 ust. 2 Ordynacji). Zasady dokonywania wpłat na Fundusz Wyborczy są identyczne jak w przypadku komitetu wyborczego partii politycznej. Jedna osoba fizyczna może jednocześnie dokonywać wpłat zarówno na Fundusz Wyborczy jak i rachunek bieżący każdej partii politycznej, tworzącej koalicję wyborczą w wysokości przysługującego limitu.

3) Finansowanie komitetu wyborczego wyborców.

Komitetowi wyborczemu wyborców mogą być przekazywane środki finansowe **jedynie** przez **osoby fizyczne** (art. 86 ust. 3 Ordynacji), z wyjątkiem:

- osób fizycznych niemających miejsca zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej; nie dotyczy to obywateli polskich zamieszkałych w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej,
- cudzoziemców, mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, niebędących obywatelami Unii Europejskiej.

Łączna suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz jednego komitetu wyborczego wyborców nie może przekraczać 20-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów (art. 88 ust. 4 Ordynacji). W wyborach do Parlamentu Europejskiego łączna suma wpłat – to 16.480,00 zł. Wszystkie kwoty, niezależnie od wysokości powinny być wpłacane na rachunek bankowy komitetu jedynie czekiem, przelewem lub kartą płatniczą. Objasnienie definicji „przelewu” w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo bankowe jest podane wyżej w pkt 4.1). Niedozwolone są wpłaty gotówkowe w kasie banku, a także w formie przekazów pocztowych.

Ponadto na cele związane z wyborami komitet wyborczy wyborców może zaciągać kredyty bankowe (art. 86 ust. 6 Ordynacji). Poręczycielem takiego kredytu mogą być wyłącznie osoby fizyczne, z tym że kwota poręczenia każdej osoby nie może być wyższa od 16.480,00 zł., tj. kwoty stanowiącej maksymalną wysokość wpłaty od jednej osoby fizycznej. Ograniczenie wysokości kwoty poręczonej nie dotyczy osób wchodzących w skład komitetu wyborczego wyborców (art. 86 ust. 7 Ordynacji).

5. Zakazy i ograniczenia w pozyskiwaniu środków finansowych przez komitety wyborcze

Przepisy Ordynacji wprowadzają następujące zakazy i ograniczenia w finansowaniu komitetów wyborczych.

- 1) Komitety wyborcze mogą pozyskiwać środki finansowe **jedynie na cele związane z wyborami** (art. 85 ust. 1 Ordynacji).
- 2) Pozyskiwanie środków finansowych jest dozwolone dopiero od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 85 ust. 2 i 3 Ordynacji). W praktyce, w związku z obowiązkiem gromadzenia środków finansowych komitetu na rachunku bankowym, pozyskiwanie środków finansowych jest możliwe dopiero **od dnia otwarcia rachunku bankowego komitetu**.
- 3) **Zabronione** jest pozyskiwanie środków **po dniu wyborów** (art. 85 ust. 4 pkt. 1 Ordynacji). Jako datę dokonania wpłaty na rachunek bankowy przyjmuje się datę wystawienia polecenia przelewu, a nie datę uznania przez bank wpływu środków na rachunek bankowy. Po dniu wyborów dopuszczalne jest jedynie wnoszenie opłat bankowych za prowadzenie i likwidację rachunku. W sytuacji, gdy pozostają nieuregulowane zobowiązania finansowe komitetu, na zaspokojenie których nie wystarczało środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym, roszczenia te powinny być pokryte w trybie art. 56 Ordynacji, bez pośrednictwa rachunku komitetu wyborczego.
- 4) Komitety wyborcze nie mogą przyjmować wartości niepieniężnych, z wyjątkiem nieodpłatnych usług, polegających na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez podmioty inne niż przedsiębiorcy (art. 86 ust. 5 Ordynacji).
- 5) Zabronione jest przekazywanie środków finansowych i wartości niepieniężnych przez jeden komitet wyborczy na rzecz innego komitetu wyborczego (art. 87 ust. 1 Ordynacji).
- 6) Zabronione jest przeprowadzanie przez komitet wyborczy zbiórek publicznych (art. 87 ust. 2 Ordynacji).

- 7) Ordynacja określa zamknięty katalog źródeł finansowania komitetów wyborczych. W związku z tym zabronione jest finansowanie kampanii wyborczej przez osoby prawne, stowarzyszenia, państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, fundacje itd. W przypadku stwierdzenia wpłaty dokonanej z naruszeniem przepisów ustawy, komitet wyborczy powinien odmówić przyjęcia darowizny. Jako odmowę przyjęcia darowizny należy również traktować zwrócenie darczyńcy korzyści majątkowej w terminie 30 dni od daty dokonania darowizny (art. 101 ust. 2 Ordynacji).

6. Zasady wydatkowania środków i ich dokumentowania.

Komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone **limitem**, który wynosi **8.943.910,20 zł**. Kwota ta została wyliczona, na podstawie art. 89 Ordynacji (liczba wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju na dzień 31 grudnia 2003 r. wynosząca 29 813 034 – Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 marca 2004 r. – M.P. Nr 13, poz. 222, pomnożona przez kwotę 30 groszy). Limit ten jest jednakowy dla każdego komitetu wyborczego, bez względu na liczbę okręgów wyborczych, w których zarejestrował on listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego. Pojęcie „limitu” odnosi się do wydatków komitetu wyborczego; nie dotyczy ono przychodów, których wysokość nie jest limitowana.

Komitet wyborczy może wydatkować środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 85 ust. 1 Ordynacji). Do kosztów komitetu wyborczego nie mogą być wliczone wydatki na cele charytatywne oraz inne cele społecznie użyteczne, nawet jeżeli były ponoszone w okresie kampanii wyborczej w ramach promocji komitetu wyborczego lub poszczególnych kandydatów.

Wydatkowanie środków jest dozwolone w tym samym początkowym terminie, co ich pozyskiwanie, to jest od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 85 ust. 2 i 3 Ordynacji). W praktyce jest to możliwie od dnia pierwszej wpłaty na rachunek bankowy.

Zabronione jest wydatkowanie środków przez komitet wyborczy po dniu złożenia sprawozdania wyborczego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu (art. 85 ust. 4 pkt. 2 Ordynacji).

Komitet wyborczy powinien ewidencjonować i dokumentować ponoszone wydatki. Dokumentami dotyczącymi kosztów i wydatków są: rachunki, faktury, umowy, pokwitowania odbioru gotówki do rozliczenia (KW) i inne dokumenty wystawione na komitet wyborczy. Dokumenty finansowo-księgowe wystawione na nazwisko osoby fizycznej (np. na nazwisko kandydata) nie są dowodami kosztów komitetu wyborczego. Do wydatków lub kosztów komitetów wyborczych zalicza się: koszty zużycia materiałów i energii, koszty usług ob-

cych – w tym opłaty za korzystanie ze środków masowego przekazu, wykonanie materiałów wyborczych, koszty spotkań wyborczych i podróży, wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, spłata zaciągniętych kredytów bankowych i pozostałe wydatki pieniężne. Ponadto komitet wyborczy powinien odrębnie ewidencjonować zobowiązania finansowe obejmujące równowartość niespłaconych kredytów bankowych i nieopłaconych rachunków i faktur wystawionych z tytułu dostaw i usług na rzecz komitetu. Dowody księgowe dotyczące wydatków (kosztów) powinny spełniać warunki określone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.), a w szczególności muszą być zatwierdzone przez osobę odpowiadającą za gospodarkę finansową. Ewidencja wydatków i zobowiązań finansowych komitetu wyborczego powinna być prowadzona w sposób zapewniający uzyskanie informacji niezbędnych do prawidłowego sporządzenia sprawozdania wyborczego.

7. Sprawozdanie wyborcze

Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne (art. 83 Ordynacji). Wiąże się z tym obowiązek przedstawienia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania wyborczego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, - w terminie 4 miesięcy od dnia wyborów, tj. najpóźniej do dnia 13 października 2004 r. Do sprawozdania załącza się opinię i raport biegłego rewidenta, którego wybierze Państwowa Komisja Wyborcza. Sprawozdanie sporządza pełnomocnik finansowy, który odpowiada za prawdziwość zawartych w nim danych. Sprawozdanie jest dokumentem zbiorczym, sumującym pozyskane środki i poniesione wydatki komitetu wyborczego oraz ewentualne zobowiązania, które nie zostały uregulowane do dnia złożenia sprawozdania. Przepisy Ordynacji nie dopuszczają możliwości składania sprawozdań cząstkowych sporządzanych w strukturach terenowych przez osoby działające z upoważnienia pełnomocnika finansowego.

W przypadku niezłożenia sprawozdania w ustawowym terminie komitet wyborczy traci prawo do dotacji z budżetu państwa za uzyskane mandaty (art. 99 ust. 1 Ordynacji).

Sprawozdanie wyborcze sporządza się według jednego z wzorów określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie prowadzenia rachunkowości przez komitety wyborcze uczestniczące w wyborach do Parlamentu Europejskiego (Dz.U. Nr 53, poz. 528). Ze względu na źródła finansowania przewidziano inny wzór sprawozdania dla komitetu wyborczego partii politycznej i koalicyjnego komitetu wyborczego (załącznik nr 1 do rozporządzenia), oraz inny wzór dla komitetu wyborczego wyborców (załącznik nr 2). Okresem rozliczeniowym komitetów wyborczych jest okres od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia, o którym mowa w art. 54 ust. 1 Ordynacji, do dnia przedstawienia sprawozdania wyborczego Państwowej Komisji Wyborczej.

W sprawozdaniu wyborczym należy podać nazwę banku i numer rachunku komitetu wyborczego, przychody/wpływy na ten rachunek w okresie rozliczeniowym, ze wskazaniem źródła z jakiego pochodzą środki pieniężne oraz wydatki według podanej we wzorze specyfikacji. Ponadto wymagane jest określenie w części I – Informacje ogólne, kwoty nieuregulowanych zobowiązań finansowych komitetu na dzień sporządzenia sprawozdania.

W odniesieniu do niektórych pozycji sprawozdania, takich jak: wpłaty od osób fizycznych, kredyty bankowe i wierzytelności, do części II, zatytułowanej Informacje uzupełniające należy załączyć wykazy sporządzone według objaśnienia podanego pod tabelą.

Do sprawozdania każdego komitetu wyborczego załącza się dokumenty wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia. Ze względu na charakter dowodowy, dokumenty te powinny być oryginałami. W szczególności dotyczy to faktur, rachunków i innych dokumentów dotyczących kosztów i wydatków, chyba że nie zostały zapłacone do dnia złożenia sprawozdania. W tym wypadku powinna być załączona uwierzytelniona kserokopia. Dopuszcza się także złożenie uwierzytelnionej kserokopii umowy rachunku bankowego i umowy kredytowej. Wśród dokumentów składanych do sprawozdania należy załączyć historię rachunku bankowego komitetu wyborczego. Zbiorcze zestawienie sporządzane przez bank powinno obejmować wszystkie operacje dokonane na rachunku od jego otworzenia do zamknięcia lub do określonego dnia.

8. Nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami.

W wyniku rozliczenia kampanii wyborczej komitet wyborczy ustala, czy uzyskał nadwyżkę pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami.

W przypadku komitetu wyborczego partii politycznej nadwyżkę przekazuje się na Fundusz Wyborczy tej partii (art. 90 ust. 1 Ordynacji).

Dla rozliczenia nadwyżki między partiami politycznymi tworzącymi koalicyjny komitet wyborczy istotne jest czy w umowie koalicyjnej ustalono proporcje, w jakich ewentualna nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami zostanie podzielona między partie tworzące koalicję, z przeznaczeniem na zasilenie Funduszy Wyborczych tych partii. W razie braku stosownych postanowień w umowie koalicyjnej, środki przekazuje się na rzecz instytucji charytatywnej (art. 90 ust. 2 Ordynacji).

Komitety wyborcze partii politycznych i koalicyjne komitety wyborcze powinny ustalić, czy posiadają nadwyżkę po zbilansowaniu przychodów i wydatków w sprawozdaniu wyborczym i niezwłocznie po złożeniu sprawozdania przelać środki (zwrócić) na Fundusze Wyborcze partii.

Inaczej przedstawia się sposób wyliczenia nadwyżki w przypadku komitetu wyborczego wyborców, jeżeli komitetowi temu przysługuje dotacja podmiotowa, o której mowa w art. 100 ust. 1 Ordynacji. W takim przypadku, do kwoty pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej dodaje się uzyskaną dotację i odejmuje się wydatki w kwocie wykazanej w sprawozdaniu. Jeżeli przychody i wydatki komitetu równoważą się, to nadwyżką jest cała kwota dotacji podmiotowej.

Jeżeli po złożeniu sprawozdania komitetowi wyborczemu pozostają nieuregulowane zobowiązania, takie jak spłata kredytu lub wierzytelności wobec dostawców towarów i usług na cele kampanii wyborczej, to zobowiązania te mogą być pokryte z dotacji podmiotowej. Dotacja podmiotowa ma charakter refundacji kosztów kampanii wyborczej, z tym że nie dotyczy ona zwrotu środków osobom fizycznym, które dokonały wpłat na kampanię wyborczą danego komitetu.

Komitet wyborczy wyborców przekazuje nadwyżkę pozyskanych środków na rzecz instytucji charytatywnej (art. 90 ust. 3 Ordynacji).

W związku z tym, że dotacja podmiotowa jest wypłacana w terminie 9 miesięcy od dnia wyborów (art. 100 ust. 5 Ordynacji), komitety wyborcze wyborców, które są uprawnione do jej otrzymania rozliczają się z nadwyżki po upływie tego terminu.

- Wyjaśniając wątpliwości dotyczące nadawania komitetom wyborczym numerów NIP i REGON, wskazała, iż: zgodnie z art. 88 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia, o którym mowa w art. 49 ust. 2, art. 50 ust. 6 i art. 51 ust. 4, stanowi podstawę do otwarcia rachunku bankowego komitetu, dokonania wpisu do rejestru gospodarki narodowej (REGON) oraz nadania numeru identyfikacji podatkowej (NIP) na zasadach określonych w przepisach o ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.

Powyższe unormowanie, wiążące się z nakazem gromadzenia środków finansowych na kampanię wyborczą wyłącznie na rachunku bankowym jest jednocześnie podstawą dla właściwych organów statystycznych i podatkowych do uznania komitetów wyborczych w wyborach do Parlamentu Europejskiego za podmioty dokonujące obrotu finansowego, z dalszymi tego konsekwencjami. Z tego względu niektóre banki dla otwarcia rachunku bankowego żądają od komitetów wyborczych podania numeru REGON i NIP, o czym wiadomo z doświadczeń poprzednich kampanii wyborczych.

Posiadanie przez komitety wyborcze numerów NIP jest ponadto niezbędne dla kontrahentów (płatników VAT) wykonujących na zlecenie komitetów wyborczych zamówienia i usługi.

Reasumując, nadanie komitetowi wyborczemu numeru NIP i REGON nie jest bezwzględnie obowiązujące, jednakże z podanych wyżej względów jest wskazane.

- Odpowiadając na wątpliwości ustalania i postępowania z nadwyżką środków finansowych komitetu wyborczego wyjaśniła, że w przypadku komitetu wyborczego partii politycznej, nadwyżkę pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej stanowi różnica między kwotą przychodów/wpływów, a kwotą wydatków poniesionych na kampanię wyborczą. Zgodnie z art. 90 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, nadwyżkę przekazuje komitet wyborczy na Fundusz Wyborczy partii politycznej jako zwrot niewykorzystanych środków na kampanię wyborczą.

Dotacja podmiotowa, o której mowa w art. 100 ust. 1 ustawy przysługuje natomiast partii politycznej za każdy uzyskany mandat posła do Parlamentu Europejskiego, z zastrzeżeniem art. 99 ust. 1.

Przekazania dotacji podmiotowej na wskazany przez partię polityczną rachunek bankowy dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych (art. 100 ust. 5 ustawy). Rachunkiem tym może być zarówno rachunek bieżący partii, jak i rachunek Funduszu Wyborczego.

Reasumując Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, iż przy ustalaniu kwoty nadwyżki pozyskanych środków przez komitet wyborczy partii politycznej nie uwzględnia się dotacji podmiotowej, tym bardziej, że jest ona wypłacana w terminie 9 miesięcy od dnia wyborów.

- * W dniu 29 marca 2004 r. Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła obwieszczenie o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 28 marca 2004 r. w województwie dolnośląskim, w okręgu wyborczym nr 3 (zostało ono ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 7 kwietnia 2004 r. Nr 56, poz. 552) oraz zgodnie z art. 212 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej sporządziła i przekazała Sądowi Najwyższemu i Marszałkowi Senatu sprawozdanie z wyborów.

SPRAWOZDANIE Z WYBORÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

**przeprowadzonych w dniu 28 marca 2004 r. w województwie dolnośląskim w okręgu
wyborczym nr 3.**

I. Podstawa prawna przeprowadzenia wyborów.

Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 21 stycznia 2004 r. wyznaczając ich datę na niedzielę 28 marca 2004 r. Postanowienie Prezydenta wraz z

kalendarem wyborczym zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 29 stycznia 2004 r. Nr 12, poz. 103.

Wybory odbyły się w województwie dolnośląskim w okręgu wyborczym nr 3 z siedzibą Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu. Wybierano jednego senatora. Wybory przeprowadzono na podstawie ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.) zwanej dalej Ordynacją wyborczą.

Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 stycznia 2004 r. informujące o zarządzeniu wyborów uzupełniających przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz o granicach okręgu wyborczego, liczbie wybieranych senatorów i siedzibie Okręgowej Komisji Wyborczej zostało podane do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie na obszarze okręgu wyborczego, z zachowaniem terminu określonego kalendarzem wyborczym.

II. Komisje wyborcze i obwody głosowania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 44 ust. 1-3 i art. 193 ust. 3 Ordynacji wyborczej, uchwałą z dnia 9 lutego 2004 r. powołała dla przeprowadzenia wyborów 9 – osobową Okręgową Komisję Wyborczą we Wrocławiu. W jej skład weszło 8 sędziów zgłoszonych przez Ministra Sprawiedliwości: 4 sędziów Sądu Okręgowego we Wrocławiu i 4 sędziów sądów rejonowych oraz z urzędu, jako przewodniczący Komisji, Komisarz Wyborczy we Wrocławiu.

Z zachowaniem terminu ustalonego kalendarzem wyborczym wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast powołali 655 obwodowych komisji wyborczych, w skład których weszło 6356 wyborców.

III. Tworzenie komitetów wyborczych, zgłaszanie i rejestrowanie kandydatów na senatora.

1. Zgodnie z przepisami Ordynacji wyborczej (art. 96 ust. 2, art. 97 ust. 7, art. 98 ust. 4 i art. 194) kandydatów na senatora mogą zgłaszać tylko te komitety wyborcze partii politycznych, koalicyjne komitety wyborcze partii politycznych oraz komitety wyborcze wyborców, które w ustawowo określonym terminie zawiadomią Państwową Komisję Wyborczą o zamiarze udziału w wyborach oraz o utworzeniu komitetu wyborczego i uzyskają potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia.

Państwowa Komisja Wyborcza mając na uwadze, iż ostatnim dniem na zgłoszenie zawiadomień była sobota, w komunikacie z dnia 3 lutego 2004 r. przypomniała, że komitety wyborcze zamierzające zgłosić kandydata w wyborach uzupełniających do Senatu w okręgu wyborczym nr 3 powinny zawiadomić o tym Państwową Komisję Wyborczą

w nieprzekraczalnym terminie do dnia 7 lutego 2004 r. W ostatnim dniu przyjmowania tych zawiadomień, tj. w sobotę 7 lutego 2004 r. w godz. od 8.00 do 16.00 w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej w Warszawie ul. Wiejska 10 pełniony był w tym celu specjalny dyżur; zawiadomienie wraz z wymaganymi dokumentami można było także w tym samym terminie nadesłać pocztą.

Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła (w kolejności zgłoszeń) zawiadomienia o utworzeniu 14 komitetów wyborczych:

Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Sojusz Lewicy Demokratycznej-Unia Pracy,

Komitetu Wyborczego Polskiego Stronnictwa Ludowego,

Komitetu Wyborczego Liga Polskich Rodzin,

Komitetu Wyborczego Unia Wolności,

Komitetu Wyborczego Inicjatywa dla Polski,

Komitetu Wyborczego Wyborców Krzysztofa Wroneckiego,

Komitetu Wyborczego Wyborców JOW,

Komitetu Wyborczego Samoobrona Rzeczpospolitej Polskiej,

Komitetu Wyborczego Wyborców Stanisława Huskowskiego,

Komitetu Wyborczego Partia Ludowo-Demokratyczna,

Komitetu Wyborczego Ruch Katolicko-Narodowy,

Komitetu Wyborczego Wyborców Janusza Korwin-Mikke,

Komitetu Wyborczego Wyborców Studenta Jacka Bąbki,

Komitetu Wyborczego Antyklerykalna Partia Postępu „Racja”.

Komunikat o przyjęciu zawiadomień Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 105 Ordynacji wyborczej, ogłosiła w Monitorze Polskim z dnia 23 lutego 2004 r. Nr 10, poz. 158 oraz podała ją do publicznej wiadomości w dzienniku „Rzeczpospolita” i na stronie internetowej www.pkw.gov.pl.

2. W terminie wskazanym w kalendarzu wyborczym, tj. do dnia 17 lutego 2004 r. Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu przyjmowała od pełnomocników komitetów wyborczych zgłoszenia kandydatów na senatora do rejestracji i wobec spełnienia ustawowych warunków zarejestrowała 10 kandydatów na senatora, zgłoszonych przez następujące komitety wyborcze:

Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin,

Komitet Wyborczy Wyborców Stanisława Huskowskiego,
Koalicyjny Komitet Wyborczy Sojuszu Lewicy Demokratycznej-Unii Pracy,
Komitet Wyborczy Ruch Katolicko – Narodowy,
Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego,
Komitet Wyborczy Wyborców Krzysztofa Wroneckiego,
Komitet Wyborczy Wyborców Janusza Korwin-Mikke,
Komitet Wyborczy Wyborców Studenta Jacka Bąbki,
Komitet Wyborczy Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej,
Komitet Wyborczy Unii Wolności.

Pozostałe komitety wyborcze, które deklarowały zamiar udziału w wyborach uzupełniających, tj.: KW Inicjatywa dla Polski, KW Antyklerykalna Partia Postępu „Racja”, KW Partia Ludowo-Demokratyczna, KWW JOW- nie zgłosiły kandydatów na senatora.

IV. Nadzór i pomoc Państwowej Komisji Wyborczej

Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza przekazała komisjom wyborczym i urzędom gmin, w celu udostępnienia zainteresowanym podmiotom i wyborcom, informację w sprawie wyborów uzupełniających zarządzonych na dzień 28 marca 2004 r., w której przypominała obowiązujące przepisy prawa i procedury wyborcze, w szczególności dotyczące biernego i czynnego prawa wyborczego, sporządzania spisu wyborców oraz zgłaszania i rejestrowania kandydatów na senatora.

Przypominając zasady zgłaszania kandydatów na senatora Państwowa Komisja Wyborcza podkreśliła, iż zgłoszeń dokonuje się najpóźniej w dniu 17 lutego 2004r. do godz. 24.00 do Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu; kandydatów na senatora mogą zgłaszać wyłącznie te komitety wyborcze, które uzyskały od Państwowej Komisji Wyborczej potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia o ich udziale w wyborach; kandydatem na senatora może być obywatel polski, mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 30 lat; zgłoszenie kandydata musi być poparte podpisami co najmniej 3000 wyborców stale zamieszkałych w okręgu wyborczym; każdy komitet wyborczy może zgłosić w okręgu wyborczym tylko jednego kandydata na senatora.

Zgodnie z uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 lutego 2003 r. do zadań i trybu pracy Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu w wyborach uzupełniających miały odpowiednie zastosowanie uchwały Państwowej Komisji Wyborczej: z dnia 2 sierpnia 2001 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji okręgowych list kandydatów na posłów i senatorów w

wyborach do Sejmu i do Senatu zarządzonych na dzień 23 września 2001 r. (M.P. Nr 25, poz. 429); z dnia 3 września 2001 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących trybu i zasad powoływania oraz zadań pełnomocników do sprawdzania zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie w wyborach do Sejmu i do Senatu (M.P. Nr 30, poz. 504); z dnia 10 września 2001 r. w sprawie wytycznych dotyczących trybu i sposobu wykonywania przez okręgowe komisje wyborcze zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania i wyników wyborów do Sejmu i do Senatu zarządzonych na dzień 23 września 2001 r. (M.P. Nr 31, poz. 521).

Zadania i organizację pracy obwodowych komisji wyborczych w wyborach uzupełniających Państwowa Komisja Wyborcza określiła w uchwale z dnia 10 marca 2003 r. w sprawie wytycznych dotyczących przygotowania i przeprowadzenia wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 15, poz. 218). Uchwałami Państwowej Komisji Wyborczej podjętymi w tym samym terminie (10 marca 2003 r.) ustalono: wzór karty do głosowania w wyborach uzupełniających do Senatu i wzór zaświadczenia dla mężów zaufania w tych wyborach.

V. Przebieg głosowania i ustalenie wyników wyborów.

W dniu głosowania lokale wyborcze były otwarte w godzinach określonych Ordynacją wyborczą, tj. od 6.00 do 20.00. Komisje obwodowe otrzymały w terminie spisy wyborców, karty do głosowania i formularze protokołów głosowania.

W celu zapewnienia pomocy obwodowym komisjom wyborczym i nadzorowania ich pracy oraz rozpatrywania ewentualnych skarg wyborców, w przeddzień i w dniu głosowania pełnione były dyżury w urzędach gmin, dyżury członków Okręgowej Komisji Wyborczej a także członków Państwowej Komisji Wyborczej. Dyżurujący członkowie Okręgowej Komisji Wyborczej udzielili wyjaśnień na nieliczne pytania zgłoszone przez wyborców i członków komisji obwodowych.

Państwowa Komisja Wyborcza i Okręgowa Komisja Wyborcza nie otrzymały sygnałów o nieprawidłowościach związanych z przebiegiem głosowania i ustaleniem jego wyników przez obwodowe komisje wyborcze. Także w całym okresie kampanii wyborczej nie było skarg i interwencji w sprawach naruszenia przepisów o sposobie jej prowadzenia.

Mężowie zaufania obserwowali głosowanie w 11 obwodach głosowania w mieście Wrocławiu i w jednym obwodzie w gminie Oborniki Śląskie. Mąż zaufania w Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 15 we Wrocławiu, p. Janusz Nowocień wniósł do protokołu 3 zarzuty, a mianowicie: że wydano kartę do głosowania bez okazania dokumentu tożsamości, nie przeliczono powtórnie niewykorzystanych kart do głosowania oraz dokonano otwarcia urny wyborczej przed umieszczeniem w zapieczętowanych kopertach niewykorzystanych

kart do głosowania. Odnosząc się do tych zarzutów Obwodowa Komisja Wyborcza Nr 15 przyznała, że jeden z jej członków wydał kartę do głosowania swojej córce i nie żądał okazania przez nią dowodu tożsamości, zaś pozostali członkowie Komisji nie zgłosili zastrzeżeń do tego zdarzenia. Wyjaśniła jednocześnie, że karty niewykorzystane znajdowały się w kopercie w miejscu bezpiecznym i widocznym dla członków Komisji, a po zamknięciu lokalu wyborczego karty wyjęte z urny zostały przeliczone.

W ocenie Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu postępowanie Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 15 zawierało wady proceduralne, nie miały one jednak wpływu na wynik głosowania.

Niewłocznie po sporządzeniu protokołów głosowania obwodowe komisje wyborcze przekazały je Okręgowej Komisji Wyborczej. Po otrzymaniu protokołów głosowania ze wszystkich obwodów Okręgowa Komisja Wyborcza w dniu 29 marca 2004 r. ustaliła wyniki głosowania w okręgu wyborczym i wynik wyborów uzupełniających do Senatu.

Przy przyjmowaniu przez Okręgową Komisję Wyborczą protokołów z obwodowych komisji wyborczych uczestniczył mąż zaufania Komitetu Wyborczego Wyborców Janusza Korwin-Mikke. Nie wniósł on do protokołu Okręgowej Komisji Wyborczej zarzutów ani uwag.

Przy ustalaniu wyników głosowania przez Okręgową Komisję Wyborczą, zgodnie z uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej zastosowano elektroniczną technikę obliczeniową. Prace przy ustaleniu wyników głosowania i wyników wyborów przebiegały sprawnie.

Zainteresowanie wyborami było stosunkowo małe, co wyraziło się niską frekwencją wyborczą – 6,39% uprawnionych do głosowania. W 3 obwodach głosowania utworzonych w szpitalach: Nr 293 i Nr 294 we Wrocławiu oraz Nr 11 w Trzebnicy - w głosowaniu nie uczestniczył żaden wyborca. W jednym obwodzie - Nr 288 we Wrocławiu (Oddział Rehabilitacji Układu Ruchu) odnotowano frekwencję 100%. Najniższa frekwencja w obwodach w gminach była w obwodzie Nr 4 w Małkini – 0,48%, a najwyższa w obwodzie Nr 17 w mieście Oława – 66,99%.

W dniu 29 marca 2004 r. Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu przekazała Państwowej Komisji Wyborczej protokół wyników głosowania i wyników wyborów senatora w okręgu wyborczym nr 3.

Państwowa Komisja Wyborcza po otrzymaniu protokołu sprawdziła prawidłowość ustalonych wyników i w tym samym dniu, czyli 29 marca 2004 r. sporządziła obwieszczenie o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 28 marca 2004 r. W dniu ustalenia wyników wyborów Komisja podała je do

publicznej wiadomości, a w dniu następnym, tj. 30 marca 2004 r. przekazała obwieszczenie do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw RP.

Obwieszczenie, które zostało ogłoszone w dniu 7 kwietnia 2004 r. w Dzienniku Ustaw Nr 56, poz. 552 stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania. Obwieszczenie w dniu jego sporządzenia zostało przekazane Marszałkowi Senatu.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie posiadanych dokumentów stwierdza, że nie są jej znane fakty mogące być podstawą kwestionowania ważności wyborów.

- W związku z wątpliwościami co do sposobu obliczania dotacji podmiotowej za mandat senatora uzyskany w wyborach uzupełniających do Senatu, Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśniła, iż zgodnie z art. 218 ust. 2 Ordynacji wyborczej w wyborach uzupełniających do Senatu wysokość dotacji oblicza się w ten sposób, że ogólna kwotę dotacji przypadającą na wszystkie komitety wyborcze w ostatnio przeprowadzonych wyborach do Sejmu i do Senatu dzieli się przez 560 i mnoży przez wskaźnik przeciętnego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Wskaźnik ten oblicza Główny Urząd Statystyczny za okres od miesiąca, w którym przeprowadzono wybory do Sejmu i Senatu, do miesiąca, w którym odbyły się wybory uzupełniające.

W wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP przeprowadzonych w 2001 r. ogólna kwota dotacji podmiotowej wypłaconej z budżetu państwa za wszystkie mandaty wynosiła 42 73 271, 43 zł, co w przeliczeniu na 1 mandat daje kwotę 76 398,70 zł.

Zgodnie z art. 218 ust. 1 Ordynacji wyborczej przy ustalaniu wysokości dotacji uwzględnia się zasady określone w art. 128 ustawy, a w szczególności w ust. 4, stanowiącym, że dotacja przysługuje wyłącznie do wysokości wydatków uwidocznionej w sprawozdaniu wyborczym.

- * Na podstawie zgromadzonych doświadczeń z praktyki stosowania przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła i przedstawiła Marszałkowi Sejmu propozycje zmian w tej ustawie.

Proponowane zmiany mają na celu wyeliminowanie niejasności interpretacyjnych w zakresie stosowania przepisów ustawy, wypełnienie istniejących luk prawnych, objęcie regulacją materii dotąd nieuregulowanej, zwiększenie przejrzystości finansowania partii.

Dotyczą one w szczególności: jednoznacznego określenia wysokości rocznej subwencji wypłacanej partiom politycznym w kolejnych latach kadencji; określenia podstawy do wyliczania wpłat na Fundusz Ekspercki, uściślenia systemu informacji o utworzeniu i likwidacji Funduszu Wyborczego, w tym określenie sposobu postępowania ze środkami finansowymi w przypadku jego likwidacji, zrationalizowanie procedury kontroli sprawozdań fi-

nansowych partii politycznych przez biegłych rewidentów, archiwizacji materiałów i dokumentów dotyczących finansowania partii.

INFORMACJE PRAWNE

- * W Dzienniku Ustaw Nr 102, poz. 1055 jest ogłoszona ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r., zmieniająca Ordynację wyborczą do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, a także przepisy innych ustaw związanych z problematyką wyborczą: Prawa o stowarzyszeniach, o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa, o referendum lokalnym, o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta.

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ Z ZAGRANICĄ

- * Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej sędzia Ferdynand Rymarz uczestniczył w obserwacji wyborów parlamentarnych w Hiszpanii, które odbyły się 14 marca 2004 r. W obserwacji wyborów uczestniczyły także delegacje z Francji, Wielkiej Brytanii i państw Ameryki Łacińskiej.
- * Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej sędziowie Stefan Jaworski i Stanisław Kosmal przebywali na obserwacji wyborów prezydenta Rosji przeprowadzonych również w dniu 14 marca 2004 r. Obserwowali oni przebieg głosowania w kilku obwodach (w Moskwie i Zwinogrodzie) spotkali się także z komisjami wyborczymi. Wybory były obserwowane przez przedstawicieli wielu państwa i organizacji międzynarodowych.